

การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิเพื่อการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพของประชาชน

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สอง

ได้พิจารณารายงานเรื่อง การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิเพื่อการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพของประชาชน^๑

ตระหนัก ว่าระบบบริการปฐมภูมิเป็นกลไกและยุทธศาสตร์สำคัญที่ทำให้ระบบบริการสุขภาพมีประสิทธิภาพและประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มอาชีพที่มีความเสี่ยง กลุ่มคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และกลุ่มที่มีปัญหาเรื้อรัง สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งสนับสนุนการพึ่งตนเองของประชาชน โดยเน้นการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการให้บริการสาธารณสุขเชิงรุก รวมทั้งการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก

รับทราบ ว่าหน่วยบริการปฐมภูมิจำนวนมากยังต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน อันเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนบุคลากร การสนับสนุนทรัพยากรด้านอื่นที่ไม่เพียงพอเหมาะสม และการพัฒนาที่ขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งการประสานแผนการดำเนินงานและการบริหารจัดการยังไม่มีเอกภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมจำกัด อันเป็นผลให้ประชาชนจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงบริการปฐมภูมิที่มีคุณภาพ

ตระหนัก ว่าปัญหาสุขภาพและภาวะโรคในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นโรคไม่ติดต่อ โรคเรื้อรัง และโรคอุบัติใหม่ รวมทั้งมีปัจจัยกระทบที่มีความซับซ้อนมากขึ้น แต่หน่วยบริการปฐมภูมียังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มีความกังวล ต่อภาระงานบริการที่เพิ่มมากขึ้นทั้งที่โรงพยาบาลและหน่วยบริการปฐมภูมิ และผลกระทบต่อคุณภาพบริการสุขภาพของประชาชนที่ได้รับ

ตระหนัก ถึงนโยบายการพัฒนาและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หลักการ เป้าหมาย และมาตรการที่กำหนดไว้ในธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ แผนยุทธศาสตร์ทศวรรษกำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ และนโยบายการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตระหนัก ถึงมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มติ ๑.๗ บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสุขภาพและทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ข้อ ๒.๓ (การถ่ายโอนสถานีนอนมายสู้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น...)

มีความกังวล ต่อการขาดความยืดหยุ่น ความไม่คล่องตัว และไม่ตรงวัตถุประสงค์ในการใช้งบประมาณ เพื่อพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจภายใต้ “แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕”

^๑ เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๒ / หลัก ๔

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นเจ้าภาพร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีภาคประชาชน พัฒนาแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่ชัดเจนให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๓ โดยนำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ ระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ประสานกับแผนยุทธศาสตร์ทศวรรษกำลังคนด้านสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ นโยบายการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มติ ๑.๗ มาประกอบในการพัฒนาด้วย เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีดำเนินการอนุมัติเป็นแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิต่อไป โดย

๑.๑ กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหน่วยบริการปฐมภูมิให้มีความพร้อม มีคุณภาพ มีศักยภาพ และสามารถตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นบริการลำดับแรกแก่ประชาชน ก่อนไปรับบริการในระดับทุติยภูมิหรือระดับอื่น ๆ ภายในระยะเวลา ๕ ปี หรือภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

๑.๒ ให้กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ให้ความสำคัญและมีแผนที่ชัดเจนเรื่องการลงทุนด้านกำลังคนในหน่วยบริการปฐมภูมิ เพื่อให้มีจำนวนเพียงพอและเป็นความสำคัญลำดับต้น ก่อนการลงทุนด้านโครงสร้างและเครื่องมืออุปกรณ์

๑.๓ ให้กระทรวงสาธารณสุขปรับปรุงโครงสร้างภายในให้มีหน่วยงานที่เป็นกลไกกลาง มีการบริหารงานอย่างคล่องตัว เป็นอิสระ โดยมีงบประมาณรองรับที่ชัดเจนในการจัดการแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ และให้มีกลไกการกำกับทิศทางทำหน้าที่กำกับและติดตามการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิของประเทศในระยะยาว โดยเป็นกลไกที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๒. พัฒนากลไกที่มีอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะบุคลากรด้านสุขภาพในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ โดยให้

๒.๑ กระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนดมาตรการหรือกลไกที่ทำหน้าที่บริหารจัดการงบประมาณและการกระจายกำลังคนที่รองรับระบบหลักประกันสุขภาพในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล อย่างมีส่วนร่วมและตรวจสอบได้ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพ

๒.๒ ให้กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการแก้ไขกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนมาตรการและกลไกบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้มีเครือข่ายบริการปฐมภูมิที่มีคุณภาพ

๒.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีภาคประชาชนร่วมเป็นกรรมการในกลไกที่กำหนดทิศทางบริหารจัดการ สนับสนุนทรัพยากร และติดตามประเมินผล เพื่อให้มีระบบบริการปฐมภูมิที่ยั่งยืนในพื้นที่

๒.๔ ให้มีกลไกอิสระที่มีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการของกระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในการสนับสนุนหน่วยบริการปฐมภูมิ

๓. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติรายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๓